

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2491>

Number: 30 , p. 569-584, Winter I 2014

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMEN YETİŞTİRME İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ*

*DETERMINING OPINIONS OF TEACHER CANDIDATES ON
TEACHER EDUCATION*

Uzm. Volkan Hasan KAYA

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Yrd. Doç. Dr. Dilber POLAT

Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Uzm. İlban Orkun KARAMÜFTÜOĞLU

Ahi Evran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

Özet

Bir ülkede eğitim kalitesi artırılmak isteniyorsa eğitimin her kademesinde, eğitimde hizmeti sunan ve bu hizmetten yararlanan her bireyin gelişimine yönelik çalışma yapılmalıdır. Öğretmenin sadece bir öğretici olmaktan çıktığı günümüzde, öğretmenin iyi bir lider olması gerekmektedir. Eğitim sektörünün en önemli mimarı öğretmendir ve bu nedenle eğitim fakülteleri ne kadar nitelikli olursa yetişen öğretmenler de ülke kalkınmışlığına o kadar katkı sağlayacaktır. Tangülü ve arkadaşları da öğretmen yetiştirme meselesini bir ülkenin kalkınmışlık ve gelişmişlik problemi olarak ifade etmektedir. Geçmişten günümüze bakıldığında, öğretmen yetiştirmede ortaya konulan ve uygulanan ölçütlerin çoğu zaman karmaşık ve çelişkili olduğu, yeterli olmadığı görülmektedir. Ancak, öğretmen, eğitimin temel taşı olduğundan, onun niteliği eğitimin niteliğini doğrudan etkileyen etkenlerin başında gelmektedir. Bu nedenle bir toplumun eğitilmesinde öğretmenlik eğitiminin önemi bilinmektedir. Öğretmen yetiştirme sisteminin tüm bileşenlerinin, sürekli bir değerlendirme süreci içinde sorgulanması ve bugünün ve geleceğin gerektirdiği nicelik ve nitelikte öğretmen yetiştirmek için sürekli iyileştirilmesi gerekmektedir. Öğretmenlik mesleği açısından en önemli sorunlardan birisi öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimleri sürecinde etkin bir şekilde yetiştirilmesidir. Bu çalışma öğretmen adaylarının, öğretmen yetiştirme ile ilgili görüşlerini ortaya çıkarmak, öğrencilerin memnuniyetini artırıcı adımlar atılması konusunda öneriler sunmamıza olanak sağlarken; diğer yandan eğitim fakültelerinin daha niteliksel bir yapı kazanması konusunda da yeni öneriler ortaya koyabilir. Ayrıca eğitim fakültelerinin odak noktasındaki

* Bu çalışma "I. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi"nde özet bildiri olarak sunulmuştur.

kişilerin yani öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda daha nitelikli öğretmen yetiştirme imkanı sağlanabilir. Bu nedenle bu çalışmada “Öğretmen adaylarının, öğretmen yetiştirme ile ilgili görüşleri nelerdir?” sorusuna cevap aranacaktır. Bu çalışma, öğretmen adaylarının, öğretmen yetiştirme ile ilgili düşüncelerini ve beklentilerini saptamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışma, Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin 5 Farklı Ana Bilim Dalında 4. sınıfta okumakta olan 50 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle araştırmanın evreni Ahi Evran Üniversitesi, örnekleme ise Eğitim fakültesi 4. sınıf öğrencilerinden oluşan 50 öğretmen adayının oluşturduğu gruptur. Çalışmaya ilişkin veriler, 5 tane açık uçlu sorudan oluşan yapılandırılmış mülakat formu kullanılarak elde edilmiştir.

Veri toplama aracının geliştirilmesinde sırasıyla izlene yol şöyledir. Öncelikle öğretmen görüşlerini belirlemek üzere 8 tane mülakat sorusu hazırlanmış ve 2 uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanların her soruya verdiği puanların Cohen Cappa katsayısı ($K=0,83$) hesaplanarak mülakat formu 5 sorudan oluşan son şekline dönüştürülmüştür. Cohen'in kappa katsayısı, iki değerleyici arasındaki karşılaştırmalı uyuşmanın güvenilirliğini ölçen bir istatistik yöntemidir (Cohen, 1960). Yapılandırılmış mülakat türündeki bu ölçme envanteri Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 4. sınıfta okumakta olan, Türkçe Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Sosyal Bilgisi Öğretmenliği, Psikolojik Danışma ve Rehberlik ve Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim dalında 10'ar öğretmen adayı ile yüz yüze görüşülerek cevaplanmıştır. Katılımcılar gönüllülük esasınca göre belirlenmiştir. Mülakatlar sonunda öğretmen adaylarının verdiği cevaplar benzerlik ve farklılıklarına göre sıralanarak karşılaştırılmıştır. Veri toplama araçlarından elde edilen veriler içerik analizi yapılarak; yüzde dağılımı ve frekans değerleri bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin öğretmen yetiştirme konusunda görüşleri 5 kategori altında toplanmıştır. Bunlar: Öğretmen adaylarının öğretmen yetiştirmenin amaçlarına yönelik görüşleri, öğretmen yetiştirmedeki başarıya yönelik görüşleri, öğretmen yetiştirme müfredatına yönelik görüşleri, PISA'daki başarı durumu ile öğretmen yetiştirme arasındaki ilişkiye yönelik görüşleri ve iyi bir öğretmenin niteliklerine yönelik görüşleridir. Öğretmen yetiştirmenin en belirgin amacı ne olmalıdır? sorusuna öğretmen adaylarının %32'si eğitim seviyesini yükseltmek ve donanımlı öğretmen yetiştirmek, % 28'i ise bilgili gençlik yetiştirmektir yanıtını vermiştir. “Üniversiteler öğretmen yetiştirmede başarılı mıdır?” sorusuna yanıt veren öğretmen adaylarının % 22'si başarılı, %52'si ise başarısız olduğu görüşünü belirtmiştir. “İlköğretim müfredatları doğrultusunda üniversitelerde öğretmen yetiştirme müfredatlarının düzenlendiğini düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında öğretmen adaylarından % 58'si düşünmediğini belirtirken; % 24'ü düşündüğünü belirtmiştir.

PISA 2009'daki Türkiye'nin başarı durumu projeye katılan toplam 65 ülke içinde 42. Sırada, 33 OECD ülkeleri içerisinde ise 31. sıradır. Bunun nedeni öğretmen yetiştirmeden kaynaklanıyor olabilir mi? sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde öğretmen adaylarının % 64'ü öğretmen yetiştirmeden kaynaklandığını düşünürken, % 24'nün ise bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirtmiştir.

Öğretmen adaylarına göre iyi bir öğretmenin nitelikleri şu şekildedir: Alan bilgisi yeterli olmalı (% 54), iletişim becerisine sahip olmalı (% 36), ders işleme becerisine sahip olmalı (% 29), öğrencilere örnek olmalı (% 24), genel kültür bilgisine sahip olmalı (% 22), kendisini geliştirmeli (% 20), öğrenci ilişkileri iyi ve hoşgörülü olmalı (% 16), özgüvene sahip, sevecen ve saygılı olmalı (%14), sınıf yönetimine hâkim ve sabırlı olmalı (%10), otoriter ve disiplinli olmalı (%8) , alanında uzmanlaşmalı(%8), sorumluluk almali ve başarılı olmalıdır (% 8). Eğitimdeki başarıların uluslararası seviyede artması için öğretmen adaylarının mesleki eğitime başladığı andan itibaren öğretmen yetiştirmeye yönelik farkındalıkları ve iyi bir öğretmen niteliklerine yönelik beklentileri tespit edilmeye çalışılmalıdır. Öğretmen adaylarının farkındalıkları; öğretmen yetiştirmenin amaçlarına yönelik, müfredata yönelik ve uluslararası başarıda öğretmen yetiştirmenin etkisine yönelik olmak üzere üç grupta özetlemek mümkündür. Öğretmen adaylarının iyi bir öğretmenin niteliklerine yönelik beklentilerini ise kişisel ve mesleki olarak iki grupta özetlemek mümkündür. Öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda öğretmen yetiştirme de aksaklıkların yaşandığı söylenebilir. Bu nedenle Öğretmen adayı öğretmenlik mesleği başladığı andan itibaren eğitim fakültelerinin varoluş amacının ne olduğuna yönelik farkındalıklarını artırılması gerekmektedir. Öğretmen eğitiminin müfredatı belirlenirken; mesleğini icra ederken kullanabileceği şekilde belirlenmelidir. Ayrıca, uluslararası başarıyı daha üst basamaklara taşımak için, öğretmen adaylarının beklentilerini karşılayabilecek nitelikte bir öğretmen eğitimi sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayları , Öğretmen Yetiştirme , Öğretmen Nitelikleri

Abstract

In order to increase the quality of education in a country, an effort should be launched for the improvement of every individual, both as providers and beneficiaries of educational service, at every level of education. In a world where teacher is not just an educator anymore it is also necessary for a teacher to be a good leader. The most important architects of the educational sector are teachers and, thus, the more qualified faculties of education are the more likely teachers will contribute more to the development of the country. While this study enables us to bring to light teachers' opinions on teacher education and make suggestions as to taking particular steps to increase students' satisfaction, it can also offer new suggestions regarding how faculties of education can have a structure with better quality. For this reason this study will endeavor to answer the question "What are the opinions of teacher candidates on teacher education?"

This study was conducted with the participation of 50 teacher candidates in their senior year at 5 different departments of the faculty of education of Ahi Evran University. Therefore, the universe of this study is Ahi Evran University and its sampling consists of a group of 50 teacher candidates who are senior students at the faculty of education. The course followed to

develop the data collection tool was as follows: First of all, 8 questions were prepared in order to determine teacher opinions and they were submitted to the review of 2 experts. The interview form gained its final shape consisting of 5 questions after having calculated the Cohen Kappa coefficient ($K=0,83$) of the points given to each of the questions by the experts. At the end of the interviews, the answers of the teacher candidates were compared by sorting them based on their similarities and differences. The percentage distribution and frequencies of the answers to the questions were found through content analysis performed with the data obtained by the collection tools. 32% of the teacher candidates answered the question "What should be the most salient aim of teacher education?" as raising the quality level of education and cultivating well-equipped teachers whereas 28% of them answered as cultivating a knowledgeable youth. In response to the question "Are universities successful in teacher education?", 22% of the teacher candidates opined that universities are successful whereas 52% of them stated that they are not successful. In the case of the question "Do you think that teacher education curriculums at universities are developed in accordance with primary education curriculums?", 58% of the teacher candidates answered negatively whereas 24% of them answered positively. Turkey became the 42nd in educational success rankings among 65 countries that attended the project at PISA 2009 and the 31st among 33 OECD countries. When the answers to the question "Might this situation be caused by teacher education?" were examined, it was found that 64% of the teacher candidates thought so whereas 24% of them stated that they had no idea about the issue. According to the teacher candidates the qualities of a good teacher are as follows: He/she must have good knowledge of the field (54%), he/she must have communication skills (36%), he/she must have teaching skills (29%), he/she must set a good example for students (24%), he/she must have general cultural knowledge (22%), he/she must improve him/herself (20%), he/she must have good relations with students and be tolerant (16%), he/she must have confidence and be amiable and respectful (14%), he/she must have good class management and patience (10%), he/she must be authoritative and disciplined (8%), he/she must gain expertise in his/her field (8%), he/she must take responsibility and be successful (8%). In order to elevate our success in education on an international scale, this study aimed to determine the awareness of teacher candidates on teacher education beginning from the time they start their occupational education and their expectations of the "qualities of a good teacher." In the light of the opinions of teacher candidates, it can be claimed that there are troubles with teacher education. Therefore, the awareness of the teacher candidates on the reason of existence of faculties of education should be heightened right when they start their teaching profession. When the curriculum of teacher education is being determined, it should be determined in a way that he/she can make use of it when performing his/her job. Moreover, in order to carry our international success to higher steps, teacher education should be devised in such a way that it can meet their expectations.

Key Words: Teacher Candidates, Teacher Education, Teacher Qualities

GİRİŞ

İnsanın, yaşamını eğitim yoluyla geliştirdiği kabul edilmekte (Alkan, 2001) ve eğitim sistemindeki başarı, sistemi işletecek öğretmenlerin niteliğine bağlıdır (Şahin, Kartal ve İmamoğlu, 2013; Kaya, 2011; Arı, 2010; Kavcar, 2002; Kavcar, 1982). Eğitim kalitesinin göstergelerinden biri olan öğretmen ve onun üniversitede almış olduğu eğitim vatandaşlara sunulan eğitim-öğretim hizmetleri hakkında bilgi vermektedir (Ergun, 2013). Bu nedenle de öğretmen yetiştirme büyük bir öneme sahiptir (Arı, 2010; Şahin-Taşkın ve Hacıömeroğlu, 2009). Çünkü öğretmen yetiştirme meselesi bir ülkenin kalkınmışlık ve gelişmişlik problemidir (Tangülü vd., 2010).

Öğretmen yetiştirmede köklü bir geleneğe sahibiz (Genç ve Esen, 2012). Çünkü Türkiye’de öğretmen yetiştirme ve öğretmenlik mesleği 1848’den itibaren, yani Tanzimat döneminde ortaya çıkmıştır (Akyüz, 2006). Ancak Geçmişten günümüze bakıldığında, öğretmen yetiştirmede ortaya konulan ve uygulanan ölçütlerin çoğu zaman karmaşık ve çelişkili olduğu, yeterli olmadığı görülmektedir (Üstüner, 2004). Ancak, öğretmen, eğitimin temel taşı olduğundan, onun niteliği eğitimin niteliğini doğrudan etkileyen etkenlerin başında gelmektedir (Aykaç, Kabaran ve Bilgin, 2014; Aydın vd., 2008). Bireylerin daha nitelikli şekilde yetiştirilmesinde öğretmenlerimize de sorumluluklar düşmektedir (Kaya, Kartal ve Gödek Altuk, 2011). Bu nedenle bir toplumun eğitilmesinde öğretmenlik eğitiminin önemi bilinmektedir (Kılıç ve Acat, 2007). Bunun yanında öğretmenlerin öğrencileri üzerinde olumlu etkiler oluşturması, onlara gerekli bilgiler aktarabilmesi ve benliklerine olumlu katkılar kazandırması için bu öğretmenlerin kendilerini geliştirecekleri iyi yapılandırılmış öğretmen yetiştirme programlarına ihtiyaç vardır (Şahin, Kartal ve İmamoğlu, 2013). Kısaca, öğretmen politikalarında yapılan yenilikler, sistemin uygulayıcıları olan öğretmenleri ve dolayısıyla öğretmen yetiştirme programlarını etkilemektedir (Sözen ve Çabuk, 2013). Öğretmen programı geliştirirken, programın hem kullanışlı hem de güncel kalmasına imkân sağlamalıdır (Büyükalın Filiz ve Kaya, 2013).

Program içerisinde öğretmen yetiştirme sisteminin tüm bileşenlerinin, sürekli bir değerlendirme süreci içinde sorgulanması ve bugünün ve geleceğin gerektirdiği nicelik ve nitelikte öğretmen yetiştirmek için sürekli iyileştirilmesi gerekmektedir (Atanur Başkan ve Aydın, 2006). Öğretmenlik mesleği açısından en önemli sorunlardan birisi öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimleri sürecinde etkin bir şekilde yetiştirilmesidir (Sarıtaş, 2007). Türk Eğitim Tarihi’nde öğretmen eğitiminin tarihsel gelişimi Türkiye’de akademik olarak beklenen yerde değildir (Şahin, Çetinoğlu ve Ayvaz, 2013). Öğretmen adayların hizmet öncesi almış oldukları eğitimin teoriye dayalı olması ve alınan bu teorik bilgilerin gerçek sınıf ortamında öğretme faaliyetleri ile pek fazla ilişkilendirilmeden verilmektedir (Tokkaya, Tokcan ve Kara, 2012). Bu nedenle bu çalışma ile üniversite öğrencilerinin öğretmen yetiştirme ile ilgili görüşlerini ortaya çıkarmak, öğrencilerin memnuniyetini artırıcı adımlar atılması konusunda öneriler sunmamıza olanak sağlarken; diğer yandan eğitim fakültesinin daha niteliksel bir yapı kazanması konusunda da önerilerde ortaya konabilir. Ayrıca

eğitimin odak noktasındaki kişilerin yani öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda daha nitelikli öğretmen yetiştirme imkanı sağlanabilir. Bu doğrultuda bu çalışmada, “Öğretmen adaylarının, öğretmen yetiştirme ile ilgili görüşleri nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır.

Özabacı ve Acat (2005) çalışmasında öğretmenlik mesleğine ilişkin kişisel özelliklerin ne şekilde algılandığı ve bireylerin bu özelliklere ne derece de sahip olduklarına ilişkin algılarını belirlenmeye çalışılmış ve ideal öğretmen ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Senemoğlu (2001)'nin öğrenci görüşlerine göre öğretmen yeterliliklerini tespit etmeye yönelik çalışma yapmıştır ve özetle şu sonuçları elde etmiştir: iyi bir öğretmenin kendilerine saygı ve sevgi duyan, dostça, sorunlarının çözümünde yardımcı olan, onları öğrenmeye heveslendiren, sınıfta disiplini sağlayan, dikkati konu üstüne çekip, planlı, dersine hazırlıklı gelen, öğrencilerin etkili öğrenmesini sağlamak üzere derste araç-gereç kullanan, yaşamdan örnekler verilmesini sağlayan, adil ve onlara başarısızlık duygusu yaşatmayan, gerek ders içinde, öğrenme yollarını çocuklara öğreten, öğrenciyle bir bütün olarak ilgilenip olumlu iletişim kurarak istendik davranışlar kazandıran bir öğretmen olduğunu sonucuna ulaşmıştır Okçabol (2004) öğretmenin, öğretmenlik mesleğinin ve eğitim fakültelerinin bugünkü durumunu belirlemek amacıyla, bir araştırma yapılmıştır ve bu doğrultuda öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda belirli bulgular edilmiştir: Öğretmen adaylarına göre, alanla (bransla) ilgili dersler, o dersleri öğretebilmek için, yeni gelişmeleri yansıtmada, kuramsal açıdan ve uygulama açısından yeterli değildir. Öğretmen adayları, genelde okudukları üniversitede verilen formasyon derslerini olumsuz değerlendirenler, olumlu değerlendirenlerden daha çoktur. Yani, öğretmen adayları eğitim fakültelerini yeterli bulmadıkları anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının yetiştirildiği eğitim-öğretim ortamı öğretmen adaylarının çoğunluğu tarafından yeterli görülmemektedir.

YÖNTEM

Bu çalışmada tarama deseni ve nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara tarama (survey) araştırması denir (Büyüköztürk vd., 2008:16). Eğitim kurumlarının, öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşlerinin araştırılması tarama (alan) araştırmalarıyla yapılabilmektedir (Arıkan, 2000: 71).

Bu çalışma, Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin 5 Farklı Ana Bilim Dalında 4. sınıfta okumakta olan 50 öğretmen adayı katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Ahi Evran Üniversitesi eğitim fakültesi, örneklemini ise Eğitim fakültesi 4. sınıf öğrencilerinden oluşan 50 öğretmen adayının oluşturmuştur. Çalışmaya ilişkin veriler, 5 tane açık uçlu sorudan oluşan anket formu kullanılarak elde edilmiştir. Öğretmen adaylarına açık uçlu sorular yöneltilmesinin nedeni öğretmen yetiştirme ile ilgili görüşlerini sınırlamaksızın tespit etmektir. Veri toplama aracının geliştirilmesinde sırasıyla izlenen yol şöyledir. Öncelikle öğretmen görüşlerini belirlemek üzere 8 tane açık uçlu soru hazırlanmış ve 2 uzman görüşüne sunulmuştur.

Değerleyiciler arasındaki uyum katsayısını hesaplamak amacıyla her bir uzmanın her bir sorunun veri toplama aracına uygunluk açısından yeterliğini 0 ile 10 arasında bir puan ile puanlamaları istenmiş. Hesaplanan uyum katsayısını düşüren 3 soru ölçekten çıkarılmış. Uzmanların sorulara verdiği puanların Cohen Kappa katsayısı ($K=0,83$) hesaplanarak anket formu 5 sorudan oluşan son şekline dönüştürülmüştür. Cohen'in Kappa katsayısı, iki değerleyici arasındaki karşılaştırmalı uyuşmanın güvenilirliğini ölçen bir istatistik yöntemidir (Cohen, 1960). Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin Türkçe Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Psikolojik Danışma ve Rehberlik ve Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim dalında 10'ar öğretmen adayı olmak üzere toplam 50 öğretmen adayı yöneltilen soruları yazılı olarak cevaplamıştır. Katılımcılar gönüllülük esasına göre belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının verdiği cevaplar benzerlik ve farklılıklarına göre sınıflandırılarak incelenmiştir. Veri toplama araçlarından elde edilen veriler içerik analizi yapılarak; yüzde dağılımı ve frekans değerleri bulunmuştur. Büyüköztürk vd. (2008)'ne göre nitel verilerinin analiz edilmesinde içerik analizi yapılabilir. Ayrıca tarama türü araştırmaların sonuçlarında sorulara verilen yanıtların yüzde dağılımlarının ve frekanslarının verilmesi katılımcıların görüşlerinin gösterilmesi açısından önemlidir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğretmen yetiştirme konusunda görüşleri 5 kategori altında toplanmıştır. Bunlar: Öğretmen adaylarının öğretmen yetiştirme amaçlarına yönelik görüşleri, öğretmen yetiştirme başarıya yönelik görüşleri, öğretmen yetiştirme müfredatına yönelik görüşleri, PISA'daki başarı durumu ile öğretmen yetiştirme arasındaki ilişkiye yönelik görüşleri ve iyi bir öğretmenin niteliklerine yönelik görüşleridir.

BULGULAR VE YORUM

Bu kısımda öğretmen adaylarının verdiği cevaplardan elde edilen verilerin analiz ve yorumlarına yer verilmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmen yetiştirme amaçlarına ilişkin cevaplarının betimsel analiz sonuçları frekans ve yüzde olarak hesaplanmış ve Tablo 1 de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının, öğretmen yetiştirmenin amaçlarına yönelik görüşleri

Soru	Görüş	f	%
Eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirmedeki amaçları nelerdir?	Donanımlı öğretmen yetiştirmek	16	32
	Eğitim seviyesini yükseltmek	16	32
	Bilgili gençlik yetiştirmek	14	28
	Öğretmen ihtiyacını ve açığını kapatmak	9	18
	Milli kültürümüz doğrultusunda öğretmen yetiştirmek	8	16
	Öğretmen adaylarının alan bilgisini güçlendirmek	8	16
	Toplumun kalkınmasını ve ilerlemesini sağlamak	7	14
	Atatürk İlke ve İnkılaplarına bağlı öğretmen yetiştirmek	5	10
	İyi bir eğitim vermek	5	10
	Topluma örnek olacak öğretmen yetiştirmek	4	8
	Öğrencilerin gelişimleri doğrultusunda öğretmen yetiştirmek	3	6
	Saygılı öğretmen yetiştirmek	1	2
	Öğretmen yetiştirmede başarı sağlamak	1	2

Tablo 1’de görüldüğü üzere öğretmen adaylarının öğretmen yetiştirmenin amaçlarını şu şekilde ifade etmektedir: Öğretmen adaylarının % 32’si Eğitim seviyesini yükseltmek ve donanımlı öğretmen yetiştirmek, % 28’i Bilgili gençlik yetiştirmek, % 18’si Öğretmen ihtiyacını ve açığını kapatmak, % 16’sı ise Öğretmenlerin adaylarının alan bilgisini güçlendirmek ve Milli kültürümüz doğrultusunda öğretmen yetiştirmek, % 14’ü Toplumun kalkınmasını ve ilerlemesini sağlamak, % 10’u Atatürk İlke ve İnkılaplarına bağlı öğretmen yetiştirmek ve iyi bir eğitim vermek olduğu görüşünü belirtmektedirler.

Öğretmen adaylarına yöneltilen 2. soruda adayların üniversiteleri öğretmen yetiştirmede başarılı bulunup bulunmadığı sorgulanmış ve elde edilen bulgular Tablo 2 de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının, öğretmen yetiştirmedeki başarıya yönelik görüşleri

Soru	Görüş	f	%
Üniversiteler öğretmen yetiştirmede başarılı mıdır?	Başarılı	11	22
	Başarısız	26	52
	Kısmen	13	26
Toplam		50	100

Tablo 2’de görüldüğü üzere “üniversiteler öğretmen yetiştirmede başarılı mıdır?” sorusuna öğretmen adaylarının % 22’si “başarılı”, %52’si ise başarısız görüşünü belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının ilköğretim müfredatları ile Eğitim fakültelerindeki derslerin örtüşme durumuna dair görüşlerini belirlemek amacıyla sorulan 3. Soruya verdikleri yanıtlar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının, öğretmen yetiştirme müfredatına yönelik görüşleri

Soru	Görüş	f	%
Üniversitelerde öğretmen yetiştirme müfredatlarının ilköğretim müfredatları doğrultusunda düzenlendiğini düşünüyor musunuz?	Düşünüyorum	12	24
	Düşünmüyorum	29	58
	Kısmen	3	6
	Fikrim yok	6	12
Toplam		50	100

Tablo 3’de görüldüğü üzere “İlköğretim müfredatları doğrultusunda üniversitelerde öğretmen yetiştirme müfredatlarının düzenlendiğini düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında öğretmen adaylarından % 58’si düşündüğünü belirtirken; % 24’ü düşünmediğini ifade etmiştir.

PISA olarak kısaltılan Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (*Programme for International Student Assessment*) adında Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) tarafından 1997’de geliştirilen sınav uluslararası çapta üç yılda bir 15 yaşındaki öğrencilerin başarısını sınavarak eğitim yöntemlerinde standartlaştırmayı ve gelişmeyi arttırmakla birlikte dünyada okul çocuklarının başarısını karşılaştırmak ve test etmektir (<http://tr.wikipedia.org>). Öğretmen adaylarına yukarıdaki kısa bilgi hatırlatıldıktan sonra yöneltilen 4. Soruda Türkiye’nin PISA 2009’daki başarı durumu projeye katılan toplam 65 ülke içinde 42. Sırada, 33 OECD ülkesi içerisinde ise 31. sıra olduğu bu durumun nedeninin öğretmen

yetiştirmeden kaynaklanıp kaynaklamadığı sorulmuştur. Verilen cevaplar Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. PISA'daki başarı durumu ile öğretmen yetiştirme arasındaki ilişkiye yönelik görüşler

Soru	Görüş	f	%
PISA 2009'daki Türkiye'nin başarı durumu projeye katılan toplam 65 ülke içinde 42. Sırada, 33 OECD ülkesi içinde ise 31. Sıradır. Bunun nedeni öğretmen yetiştirmeden kaynaklanıyor olabilir mi?	Evet	32	64
	Hayır	2	4
	Kısmen	3	6
	Fikrim yok	12	24
Toplam		50	100

Tablo 4'de görüldüğü üzere "PISA 2009'daki Türkiye'nin başarı durumu projeye katılan toplam 65 ülke içinde 42. Sırada, 33 OECD ülkeleri içerisinde ise 31. sıradır. Bunun nedeni öğretmen yetiştirmeden kaynaklanıyor olabilir mi?" sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde öğretmen adaylarının % 64'ü öğretmen yetiştirmeden kaynaklandığını düşünürken, % 24'ü ise bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirtmiştir.

Her iki sonuç da düşündürücüdür. Çünkü öğretmen adaylarının yarısından çoğu (%64) uluslar arası bir başarıda kendi bireysel katkılarının bilincinde olduğunu gösterirken azımsanmayacak bir kısmının (%24) bu konuda hiçbir fikir ileri sürecek durumda olmadığını görmek ülkemiz gençliği açısından üzücüdür. Bu durumda bir öğretmen kurumunda son sınıfa gelmiş öğretmen adayının PISA gibi ülke eğitim kalkınmışlığının önemli ölçülerinden biri olan uluslar arası bir ölçüttün haberdar olmaması konusunda dikkat eğitimciler ve eğitim otoritelerine çevrilirse adaylarının eğitiminde güncel, pratik ve kullanışlı bilgi ve ilgi alanları sunma konusunda ciddi görevler düşmektedir. Gençlerin ilgi odağını mesleklerine yöneltmede daha girişimci, örnek ve özendirici liderler olabilecek öğretim elemanları yetiştirmede de bir takım girişimlere ihtiyaç vardır.

Öğretmen adaylarına sorulan son soru iyi bir öğretmenin hangi nitelikleri taşıdığıdır. Bu soruya verilen yanıt da 1 ve ya daha fazla nitelik söyleyebilecekleri katılımcılara açıklanmış ve verilen cevaplar tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen adaylarının, iyi bir öğretmen niteliklerine yönelik görüşleri

Soru	Görüş	f	%
İyi bir öğretmenin nitelikleri nelerdir?	Alan bilgisi yeterli olmalıdır	27	54
	İletişim becerisine sahip olmalıdır	18	36
	Ders işleme becerisine sahip olmalıdır	10	29
	Öğrencilere örnek olmalı	12	24
	Genel kültür bilgisine sahip olmalıdır	11	22
	Kendini geliştirmelidir	10	20
	Öğrenci ilişkileri iyi olmalı	8	16
	Hoşgörülü olmalıdır	8	16
	Özgüvene sahip olmalıdır	7	14
	Sevecen olmalıdır	7	14
	Saygılı olmalıdır	7	14
	Öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerini göz önünde tutmalıdır	6	12
	Öğrencinin gelişimini dikkate almalıdır	6	12
	Sınıf yönetimine sahip olmalıdır	5	10
	Sabırlı olmalıdır	5	10
	Sorumluluk almalıdır	4	8
	Başarılı olmalıdır	4	8
	Alanında uzmanlaşmalı	4	8
	Otoriter ve disiplinli olmalıdır	4	8
	Uygulamaya dönük öğrenme sağlamalıdır	3	6
	Materyal kullanmalı	3	6
	Dürüst olmalıdır	3	6
	Yaratıcı olmalıdır	2	4
	Öğrencinin derse aktif katılımını sağlamalıdır	2	4
	Öğrencinin özgüvenini artırmalıdır	2	4
	Atatürk İlke ve İnkılaplarına bağlı olmalıdır	2	4
Yetenekli olmalıdır	1	2	
Öğrenciye ceza vermemelidir	1	2	

Tablo 5’de görüldüğü üzere 50 öğretmen adayı toplam 182 nitelik ifade etmiş olup bu ifadelere göre iyi bir öğretmen nitelikleri şu şekildedir: Alan bilgisi yeterli olmalı (% 54), iletişim becerisine sahip olmalı (% 36), ders işleme becerisine sahip olmalı (% 29), öğrencilere örnek olmalı (% 24), genel kültür bilgisine sahip olmalı (% 22), kendisini geliştirmeli (%20), öğrenci ilişkileri iyi ve hoşgörülü olmalı (% 16), özgüvene sahip, sevecen ve saygılı olmalı (%14), sınıf yönetimine sahip ve sabırlı

olmalı (%10), Otoriter ve disiplinli olmalı, alanında uzmanlaşmalı, sorumluluk almalı ve başarılı olmalıdır (% 8).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Öğretmen eğitimi bir çok gelişmiş ülkede olduğu gibi ülkemizde de değişiklikler geçirmiş fakat bu doğrultuda alınan kararların sık sık değiştirilmesi, bazen birbiri ile çelişen uygulamalarla sonuçlanması, öğretmen eğitimine yön veren paradigmlar, eğitim alanında etkili olan anlayışlardan bağımsız değildir (Yıldırım, 2011). Bu paradigmalardan biri olan ve eğitimdeki başarıların uluslararası seviyede artması için öğretmen adaylarının mesleki eğitime başladığı andan itibaren öğretmen yetiştirmeye yönelik görüşleri tespit edilmeye çalışılmalıdır. Bulgulara göre öğretmen adaylarının farkındalıkları; öğretmen yetiştirmenin amaçlarına yönelik, müfredata yönelik ve uluslararası başarıda öğretmen yetiştirmenin etkisine yönelik olmak üzere üç grupta özetlemek mümkündür. Öğretmen adaylarının “iyi bir öğretmen niteliklerine” yönelik beklentilerini ise kişisel ve mesleki olarak iki grupta özetlemek mümkündür:

I- Öğretmen adaylarının öğretmen yetiştirmeye yönelik farkındalıkları

a- Öğretmen yetiştirmenin amaçları;

- ✓ Eğitim seviyesini yükseltmek ve donanımlı öğretmen yetiştirmek,
- ✓ Bilgili gençlik yetiştirmek,
- ✓ Öğretmen ihtiyacını ve açığını kapatmak,
- ✓ Öğretmenlerin adaylarının alan bilgisini güçlendirmek ve Milli kültürümüz doğrultusunda öğretmen yetiştirmek,
- ✓ Toplumun kalkınmasını ve ilerlemesini sağlamak,
- ✓ Atatürk İlke ve İnkılâplarına bağlı öğretmen yetiştirmek ve iyi bir eğitim vermek olduğu görüşünü belirtmektedirler.

b- Müfredata yönelik

Öğretmen adayları öğretmenlik mesleğini icra etmeye başladığında öğrendikleri bilgiyi kullanabilecekleri şekilde öğretmen yetiştirme müfredatının düzenlenmesine özen göstermesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

c- Uluslararası başarıda öğretmen yetiştirmenin etkisi

Öğretmen adayları, uluslararası başarılarının artmasındaki etkinin öğretmen yetiştirmeden kaynaklandığını düşünmektedir. Aslında eğitim alanında uluslararası seviyede başarının artması için öğretmen yetiştirmenin önemi ön plana çıktığı sonucuna ulaşılabilir.

II- Öğretmen adaylarının “iyi bir öğretmen niteliklerine” yönelik beklentilerini;

a- Kişisel beklentiler

- ✓ Öğrencilere örnek olmalı,
- ✓ İletişim becerisine sahip olmalı,
- ✓ Özgüvene sahip, sevecen, sabırlı ve saygılı olmalı,
- ✓ Otoriter ve disiplinli olmalı, sorumluluk almalı ve başarılı olmalıdır.

b- Mesleki beklentiler

- ✓ Alan bilgisi yeterli olmalı,
- ✓ Ders işleme becerisine sahip olmalı,
- ✓ Genel kültür bilgisine sahip olmalı,
- ✓ Kendisini geliştirmeli,
- ✓ Sınıf yönetimine sahip olmalı,
- ✓ Alanında uzmanlaşmalı, başarılı olmalıdır.

Öğretmen adaylarının öğretmen yetiştirmenin amaçlarını şu şekilde ifade etmektedir: Eğitim seviyesini yükseltmek ve donanımlı öğretmen yetiştirmek, Bilgili gençlik yetiştirmek, Öğretmen ihtiyacını ve açığını kapatmak, Öğretmenlerin adaylarının alan bilgisini güçlendirmek ve Milli kültürümüz doğrultusunda öğretmen yetiştirmek, Toplumun kalkınmasını ve ilerlemesini sağlamak, Atatürk İlke ve İnkılaplarına bağlı öğretmen yetiştirmek ve iyi bir eğitim vermek olduğu görüşünü belirtmektedirler.

Öğretmen adaylarının çoğu üniversitelerin öğretmen yetiştirme başarısız olduğu düşünmektedir. Bu başarısızlık PISA 2009'daki Türkiye'nin başarı durumunu ortaya koymaktadır. Çünkü projeye katılan toplam 65 ülke içinde 42. Sırada, 33 OECD ülkeleri içerisinde ise 31. sıradır. Öğretmen adaylarının çoğunluğu bunun nedeninin öğretmen yetiştirmeden kaynaklandığını düşünmektedir. Okçabol (2004) çalışmasında öğretmen adayları eğitim fakültelerini yeterli bulmadıkları ifade etmiş ve bu bulgu çalışmadaki bulguyla benzerlik göstermektedir. Öğretmen adaylarından çoğunluğu ilköğretim müfredatları doğrultusunda üniversitelerde öğretmen yetiştirme müfredatlarının düzenlenmediğini belirtmektedir. Bu da başarısızlığın bir diğer nedeni olabilir.

Senemoğlu (2001) ve Özabacı & Acat (2005) çalışmalarında benzer bulgular elde etmiştir. Öğrencilere göre ideal öğretmende mutlaka bulunmasını gereken özellikler: Bilgilendirici, mesleğini seven, dile hâkim, işini seven, güvenilir, bilgili, iletişim kurabilen, demokratik, dürüst, tarafsız özellikleri olmuştur (Özabacı ve Acat, 2005). Bu araştırmada ise iyi bir öğretmen nitelikleri şu şekildedir: Alan bilgisi yeterli, iletişim becerisine sahip, ders işleme becerisine sahip, öğrencilere örnek, genel kültür bilgisine sahip, kendisini geliştirmeli, öğrenci ile iletişimleri (ilişki) etkin (iyi) ve hoşgörülü, özgüvene sahip, sevecen ve saygılı, sınıf yönetimine sahip ve sabırlı, otoriter ve disiplinli, alanında uzmanlaşmalı, sorumluluk almalı ve başarılı olmalıdır. Bu sonuçlar literatürdeki çalışmalar ile benzerlik göstermektedir.

ÖNERİLER

Öğretmen adaylarının eğitim fakültelerine başladığı ilk andan itibaren eğitim fakültelerinin amaçlarına ilişkin farkındalık düzeyi artırılmalı, öğretmen adayının mesleğe geçtikten sonra alacağı görevin önem ve hassasiyeti vurgulanmalı, öğretmen eğitiminin müfredatı belirlenirken; bu bilgilerin gerek teorik gerekse pratikte öğretmen tarafından kullanılabilir türden bilgiler olmasına özen gösterilmeli, ayrıca uluslararası

başarımızı daha üst basamaklara taşımak için, öğretmen adaylarının beklentilerini karşılayacak nitelikte bir öğretmen eğitimi verilmelidir.

KAYNAKÇA

AKYÜZ, Y. (2006). Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme’nin 160. Yılında Darülmüallimîn’in İlk Yıllarına Toplu ve Yeni Bir Bakış, *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Sayı: 20, Sayfa: 017-058.

ALKAN, C. (2001). Türk Milli Eğitim Sisteminin 2000’li Yıllarda Yeniden Yapılanmasının Temel Esasları, *Eğitimde Yansımalar VI*, H.H. Tekışık Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi, Ankara.

ARI, A. (2010). Öğretmen Adaylarının İlköğretim Programıyla İlgili Eğitim Fakültelerinde Kazandıkları Bilgi Ve Beceri Düzeylerine İlişkin Görüşleri, *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 29, Sayfa 251 -274.

ARIKAN, R. (2000). *Araştırma Teknikleri ve Rapor Yazma*, Ankara: Gazi Kitabevi.

ATANUR BASKAN, G. ve AYDIN, A. (2006). Türkiye’deki Öğretmen Yetiştirme Sistemine Karşılaştırmalı Bir Bakış, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 15, Sayı 1, s.35-42.

AYDIN, R., ŞAHİN, R. ve TOPAL T. (2008). Türkiye’de İlköğretime Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Nitelik Arayışları, *TSA*, Sayı:2.

AYKAÇ, N., KABARAN, H. ve BİLGİN, H.(2014). Türkiye’de Ve Bazı Avrupa Birliği Ülkelerindeki Öğretmen Yetiştirme Uygulamalarının Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, Volume 9/3, P. 279-292.

BÜYÜKALAN FİLİZ, S. ve KAYA, V. H. (2013). İlköğretim Fen Ve Teknoloji Dersi Programı İle Fen Bilgisi Öğretmenliği Lisans Ve Lisansüstü Programının Felsefe, Amaç Ve İçerik Bakımından İlişkinin İncelenmesi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11 (2), 185-208.

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.

COHEN, J. (1960), A coefficient of agreement for nominal scales, *Educational and Psychological Measurement* Vol.20, No.1, pp.37-46.

ERGUN, M. (2013). İsviçre ve Türkiye Kimya Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması, *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, Yıl 10, Sayı 1.

GENÇ, Z. ve ESEN, H. (2012). Öğretmen Yetiştirmede Demokratik Değerlerin Benimsenmesi, *The Journal Of Academic Social Science Studies*, Volume 5 Issue 8, P. 589-602.

KAVCAR, C. (2002). Cumhuriyet Döneminde Dal Öğretmeni Yetiştirme, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt 35, Sayı 1-2.

KAVCAR, C. (1982). Tarihe Karışan Bir Öğretmen Yetiştirme Modeli : Yüksek Öğretmen Okulu, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt: 15 Sayı: 1.

KAYA, V. H. (2011). Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Profesyonel Gelişimlerini Etkileyen Etkenlere Yönelik Görüşler, Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kırşehir.

KAYA, V.H., KARTAL, T. VE GÖDEK ALTUK, Y. (2011). Türkiye, Amerika Ve İngiltere’de Lisansüstü Eğitim: Fen Eğitimi Ve Karşılaştırılması’ V. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (Bildiri).

KILIÇ, A. ve ACAT, M. B. (2007). Öğretmen Adaylarının Algılarına Göre Öğretmen Yetiştirme Programlarındaki Derslerin Gerekliklik ve İşe Vuruluk Düzeyi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:17.

OKÇABOL, R. (2004). Öğrenci, Öğretmen, Öğretmen Adayı Ve Öğretim Elemanı Gözüyle Öğretmen Yetiştirme!, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.

ÖZABACI, N. ve ACAT, B. (2005). Öğretmen Adaylarının Kendi Özellikleri İle İdeal Öğretmen Özelliklerine Dönük Algılarının Karşılaştırılması, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Sayı 42, Sayfa 211-236.

SARITAŞ, M. (2007). Okul Deneyimi I Uygulamasının Aday Öğretmenlere Sağladığı Yararlar Konusundaki Görüşlerin Değerlendirilmesi, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, Cilt XX, Sayfa 121-143.

SENEMOĞLU, N. (2001). "Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmen Yeterlikleri." *Eğitimde Yansımalar: VI.2000 Yılında Türk Milli Eğitim Örgütü ve Yönetimi*, Öğretmen Hüseyin Hüsnü TEKIŞIK, Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı, Ankara, 11-13 Ocak.

SÖZEN, S. VE ÇABUK, A. (2013). Türkiye, Avusturya ve Almanya Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin İncelenmesi, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (2013) Özel Sayı*, 213-230.

ŞAHİN, Ç., KARTAL, O. Y. ve İMAMOĞLU, A. (2013). Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programı Hakkında Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Görüşleri, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) Cilt 14, Sayı 1, Sayfa 101-118*.

ŞAHİN, M., ÇETİNOĞLU, A. ve AYVAZ, S. (2013). Türkiye’de Öğretmen Eğitiminin Tarihçesi İle İlgili Tezler Üzerine Bir Değerlendirme, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 6 Sayı: 27.

ŞAHİN-TAŞKIN, Ç. ve HACIÖMEROĞLU, G. (2009). Öğretmen adaylarının meslek bilgisi dersleri üzerine bakış açıları. 1. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, 1-3 Mayıs 2009, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

TANEL, R., ŞENGÖREN, S. K. ve TANEL, Z. (2007). Fizik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 22.

TANGÜLÜ, Z., KARADENİZ, O. ve ATEŞ, S. (2010). Cumhuriyetten Günümüze İlköğretime Öğretmen Yetiştirme, 9. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (20- 22 Mayıs 2010)*, Elazığ, 2010, sayfa 1056-1060.

TOKKAYA, Y., TOKCAN, H. ve KARA, C. (2012). Öğretmenlik Uygulaması Dersi Hakkında Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Görüşleri, *The Journal of*

Academic Social Science Studies International Journal of Social Science Volume 5 Issue 7, p. 663-678.

ÜSTÜNER, M. (2004). Geçmişten Günümüze Türk Eğitim Sisteminde Öğretmen Yetiştirme ve Günümüz Sorunları, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 7.

YILDIRIM, A. (2011). Öğretmen Eğitiminde Çatışma Alanları ve Yeniden Yapılanma, *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1.

[http://tr.wikipedia.org/wiki/Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programi](http://tr.wikipedia.org/wiki/Uluslararası_Öğrenci_Değerlendirme_Programi).